

Vormgeving

Honderd jaar Hollands

Hoe rijk de Nederlandse vormgevingstraditie is, blijkt uit de tentoonstelling 'Grafisch Geluk'. Oude frisdrankaffiches van Drukkerij De Jong, schetsen van het TopPop-decor uit de jaren zeventig en hallucinerende affiches uit de 21ste eeuw komen samen. *Door Chris Reinewald*

Het water loopt je in de mond, zo realistisch is het feloranje van de sinaasappelschil op het affiche voor Joy-sinas uit 1950, gedrukt door Steendrukkerij De Jong. Ontwerper Frans Mettes prees dezelfde drukkerij vanwege het perfecte 'volvlak zwart' in zijn werfingspostervoor de Koninklijke Marechaussee.

De Jong had niet alleen meesterdrukkers in dienst, maar ook directeuren, Pieter Brattinga senior en junior, die de ontwerpers respectvol als kunstenaars behandelden. De drukkers konden immers van de kunstenaars experimenten leren. Zo nam grafisch ontwerper Otto Treumann bijvoorbeeld de toevallige en ongewone schakeringen van kleur op kleur gedrukte snippers uit de 'in- en uitloopproeven' over voor eigen affiches.

Een eeuw geleden begon de Gooise kwaliteitsdrukkerij nog nederig met etiketten voor chocola en vogelvoer. Het opkomend politiek engagement bleek winstgevend. Zo liet de SDAP (de vooroorlogse voorloper van de PvdA) grote opla-

ges van hun propaganda-affiches voor acties, sport en vakbondsacties bij De Jong drukken. Een prachtig tijdsbeeld is een vuurrode V op zwarte ondergrond voor het SDAP-dagblad Het Volk, opmerkelijk genoeg ontworpen door de Duitse geëmigreerde kunstenaar baron Walter Freiherr von Wenz zu Niederlahnstein. Later werd hij bij Philips hoofd artistieke propaganda. En ofschoon vader en zoon Brattinga zich tot driedelig pak bekeerden en VVD gingen stemmen, bleef hun steendrukkerij de artistieke idealen trouw. Eén technisch verschil was dat de bij temperatuurstijgingen onwillige lithografische stenen werden vervangen door de immer parate offsetpers.

Mede om culturele opdrachtgevers aan te trekken organiseerde de drukkerij in de kantine tentoonstellingen waar de artistieke incrowd van

**Affiche voor
sinaasappeldrankje
Joy uit 1950.**